

k' te bođo djali v to hladno zemljo!»

Ko so sneli Sokoli, ki so nesli pokojnika » v to hladno zemljo«, sokolski prapor raz krsto zvestega praporščaka, je očrtal v vznesenem nagrob, govoru starosta Gorrenjske Sokolske Župe, notar M. Marinček iz Tržica, v duhu umrlega brata njegovo življenje in delovanje.

Naj duh njegov živi med nami, na delo nas budi in dram!

Najblazjemu srcu slovenskemu, vzornemu prijatelju slovenskega šolstva in učiteljstva kličemo v prerani grob: Sokolski, planinski in učiteljski pozdrav!

R.

Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri.

Po letnih izveštjih.

(Dalje.)

Dijaki po narodnosti. Gimnazijci po narodnosti.*)

Table with 10 columns: Dežela, Zavod, Slovenci (absol., %), Hrvati (absol., %), Nemci (absol., %), Italijani (absol., %), Drugi. Rows include Kranjsko, Spodnje Štajersko, Koroško, Primorsko and a total row for all gymnasies.

*) Dečki in deklince skupaj.

Realci po narodnosti.*)

Table with 10 columns: Dežela, Zavod, Slovenci (absol., %), Hrvati (absol., %), Nemci (absol., %), Italijani (absol., %), Drugi. Rows include Kranjsko, Spodnje Štajersko, Koroško, Primorsko and a total row for all realce.

*) Dečki in deklince skupaj.

V nobeni teh dežel število slovenskih dijakov po odstotkih ne dosega odstotkov slovenskega prebivalstva. Se slabše je pri Hrvatih v Istri. Posebno zaostajamo oboji v številu realcev, ki je pri Sloven- cih na Štajerskem in Koroškem ter pri Hrvatih prav neznačajno.

V primeri s prejšnjim šolskim letom je naraslo število slovenskih gimnazijcev na Kranjskem absolutno za 87, relativno za 0·39%, realcev pa je 7 ali za 0·48% manj. Na Spodnjem Štajerskem je gimnazijcev 19 ali za 0·49% več, realcev je v Mariboru isto število, relativno pa za 0·06% manj. Na Koroškem je gimnazijcev 7 ali za 0·44% več, realci pa v Celovcu 3 ali za 0·59% manj. Na Primorskem je gimnazijcev 122 ali za 1·47% več, realci pa 4, relativno za 0·52% manj. Hrvatskih gimnazijcev je na Primorskem sicer 26 več, toda relativno za 0·16% manj, realci so 4 ali za 0·29% manj.

Na 10.000 prebivalcev pride v teh deželah 53·2 srednješolcev, torej manj nego povprečno v celi Avstriji; pri Hrvatih: 19·2, Slovenceh 33·7, Nemcih 78·5, Italijanih 91·7. V posameznih deželah pride na 10.000 prebivalcev ene narodnosti srednješolcev iste narodnosti: na Kranjskem Slovencev 50·1, Nemcev 189·5; na Spodnjem Štajerskem Slovencev 15·4, Nemcev 131·3; na Koroškem Slovencev 13·6, Nemcev 42·2; na Primorskem Slovencev 36·9, Hrvatov 17·9, Nemcev 228, Italijanov 90·8.

Številno razmerje gimnazijcev in realcev se je pri Sloven- cih in Hrvatih v preteklem šolskem letu še poslabšalo. V celi Avstriji pride letos na enega realca 2·17 gimnazijcev, v teh deželah lani 2·27, pri Slovenceh 4·36, Hrvatih 7·22, Nemcih 1·94, Italijanih 1·28.

Realna smer je zastopana še v realni gimnaziji, a tudi v tej ni mnogo Sloven-

cev. Od 1160 realnih gimnazijcev v teh deželah je bilo Slovencev samo 56, Hrvatov 82, Nemcev 439, Italijanov 576.

Celotno število slovenskih gimnazijcev v teh deželah je bilo 3395, realcev pa 779. V tem so vštete tudi deklince privatistinj na srednjih šolah. Razentega pa je še nekaj Slovencev raztresenih po graških in drugih štajerskih srednjih šolah. Po vsem tem je slovenskih gimnazijcev 3329, realcev 783, skupaj 4112.

Nekaj bi jih še bilo v sosednjih hrvaških srednjih šolah, zlasti v Varaždinu in Sušaku, a njih število se ne da dognati, ker hrvaške srednje šole žalibog ne vodijo narodnostne statistike dijakov. Posamezni so še znabiti raztreseni po ostalih avstrijskih kronovinah, a veliko jih ne more biti.

Leta 1908. je bilo v teh deželah slovenskih gimnazijcev 2703, realcev pa 745. Število gimnazijcev je torej naraslo v štirih letih za 626 ali za 23·16%, realcev pa, ki jih imamo že od nekdaj premalo, samo za 38 (5·1%).

Sicer imamo Slovenci še vedno razmeroma manj srednješolcev ko drugi narodi, zlasti Nemci in Italijani. Vendar moramo opetovano poudarjati, da imamo gimnazijcev že preveč, posebno na Kranjskem. Ako bi bil naš narod bogat in bi se absolutirani dijaki posvetili produktivnim poklicem, bi morali le pozdravljati veliko število srednješolcev, ker se s šolanjem vobče širi znanje in kultura ter bi bilo koristno, če imamo čim več izobraženцев v vseh poklicih. Žalibog pa ni tako. Kdor je nekaj let presedel po gimnazijskih klopeh, se ne mara več baviti s poljedelstvom in obrtjo ter množi vrste slabo plačanega inteligenčnega proletariata. Na visokih šolah imamo večinoma juriste in filozofe, več, kakor jih dobi primernega kruha v domovini. Izven domovine naših juristov ne rabijo, filozofov pa le malo. Ako bi imeli zdravnike, inženirje, živinozdravnike itd., tj. bi zdej lahko dobili službo na Balkanu. Toda teh imamo sami premalo.

Zato moramo odločno nastopiti proti enostranskemu množenju naših gimnazijcev. Treba je javnost poučiti in odsvetovati na Kranjskem gimnazijski študij, navetovati k večjemu realke, zlasti pa meščanske in razne strokovne šole, kakor obrtne, poljedelske itd. Predvsem pa je dolžnost srednješolskih profesorjev, da s pravično strogostjo izbirajo sposobne in odstranjujejo manj sposobne dijake iz gimnazij. S tem koristijo splošnosti, a tudi prizadetim posameznikom bolj kakor z neumestno popustljivostjo.

(Dalje.)

25 letnica „Učiteljskega društva za postojnski šolski okraj“.

(Dalje.)

Brzjavni in pisni pozdravi.

Ko se je poleglo odobravanje, ki ga je izzval govor gospoda župana, so bili prečitani brzjavni in pisni pozdravi, in sicer:

Borovnica. K veselemu slavju društvene petindvajsetletnice srčno čestitam. Društvo naj deluje in dviga učiteljestvo še mnoga leta. Žirovnik.

Boršt pri Trstu. Današnjemu slavju v Vaš in naš ponos kličemo: Živi, rasti, cveti še nadalje! Slovensko učiteljsko društvo za Istro. Venturini, predsednik.

Bovec. Čestitajoč bratskemu društvu k petindvajsetletnici kličemo: V blagor narodu in našem stanu neustrašeno naprej! Tolminsko učiteljsko društvo.

Domžale. K današnjemu slavju najiskrenejše čestita: Kamniško učiteljsko društvo.

Gorica. Za srebrni jubilej krepko le naprej! Goriško društvo. Križman.

Hrastnik. Neustrašeno in vztrajno naprej do zmage, zakaj vremena Kranjcem bodo se zjasnila, kliče tlačenim, toda značajnim, neupogljivim bojevnikom nagrodne prosvete, zbranim pri današnjem slavju: Učiteljsko društvo laškega okraja. Gnus, predsednik.

Idrija. K jubileju iskreno čestitam. Živi! Zborovalcu, Gangl.

Kranj. Jubilantu pošilja presrčne bratske čestitke za učiteljsko društvo kranjskega okraja: Rus.

Krško. Bratskemu društvu najlepše čestitke, Pedagoško društvo v Krškem.

Ljubljana. Srčne čestitke k slavju 25letnice društva naprednih učiteljev, ki jim krivična sila ni upognila značaja in ponosa. Dr. Novak, dež. poslanec.

Ljubljana. Ob slavju 25letnice ob- stanka Vašega društva kličemo: Slava! Kakor je zvešto izvrševalo četrto stoletja svojo nalogo in stalo na braniku za učiteljska prava in za svobodni razvoj šolstva, tako naj ne upogne tilnika tudi vprihodnje. Zborovalcem-junakom: navdušeni živio! Jelenc, predsednik Zaveze.

Ljubljana. V imenu Deželne slovenske učiteljskega društva k današnjemu slavnostnemu dnevu najsrčneje čestitam. Iskreno želim obilo najlepšega uspeha ob današnjem zborovanju kakor tudi za bodočnost. Bratski pozdrav vsem zborovalcem. Juraj Režek, predsednik.

Ljubljana. Ljubljansko učiteljsko društvo kliče bratskemu društvu ob njega 25letnici: »Vivat, floreat, crescat!« Slava zavednim zborovalcem! Z zlatimi črkami bodo zapisani v zgodovini slovenskega učiteljstva vsi, ki tudi v dobi suhih let niso zapustili napredne učiteljske organizacije. Živili značajni! Sursum corda in neustrašeno naprej za svobodo učiteljstva! Dimnik, predsednik.

Ljubljana. Čestitam k 25letnici in kličem: Neustrašeno naprej za pravice učiteljstva! Bivši član Wider.

Logatec. Ob slovesnem praznovanju 25letnice Vašega društva iskreno pozdravljam vse zbrane udeležnike. Leop. Punčuh.

Metlika. »Društvo bratsko, ostani zvesto svojim naprednim načelom« — kliče Belokranjsko učiteljsko društvo.

Nabrežina. Sežansko učiteljsko društvo kliče zavednim tovarišem in tovarišicam, zbranim na slavnostnem zborovanju, krepki: Živili! Na zdar!

Nova Štifta. Gornjegrajsko učiteljsko društvo pošilja najiskreneje čestitke k 25letnemu obstanku vrlega bratskega društva, iskreno želeč, da še ostane naprej na odločnem braniku za vsestranski napredek šolstva in pravice učiteljstva! Ivan Kelc.

Ptuj. Po soglasnem sklepu Učiteljskega društva za ptujski okraj sprejmite najiskrenejše čestitke k današnjemu slavju 25letnice od bratskega Vam društva. Ivan Klemenčič, predsednik.

Radovljica. Stojte še 25 let na braniku teptanega naprednega učiteljstva. Radovljiško učiteljsko društvo.

Rudolfovo. Brate vodi vez edina nas do cilja enega. Slava umrlim in živim družtenikom! Štipko Jelenc, bivši predsednik.

Solkan. Čestitamo in voščimo vam srčno, naj bi društvo vztrajno napredovalo in Vam obilo koristilo. Za deželno društvo: Bajt.

Slov. Gradec. Iskrene čestitke in bratske pozdrave. Slovenjegraško učiteljsko društvo.

Toplice pri Rudolfovem. Zborujočim bratske pozdrave! Neustrašeno po začrtani poti naprej! Novomeško učiteljsko društvo.

Sv. Trojica v Slov. gorica. Ob petindvajsetletnici Vašega, za učiteljski stan plodonosnega delovanja Vam pošiljamo bratske pozdrave ter Vam kličemo: »Vivat, floreat, crescat!« Okrajno učiteljsko društvo za šentlenski okraj: J. Manrič, načelnik.

Trst. Bratsko pozdravljamo, želeč Vam danes in nadalje najboljših uspehov. Učiteljsko društvo Trst.

Velike Lašče. Bratske čestitke! Pozdrav zborovalcem! V pritiska polnih časih vztrajno naprej! Po dosedanjih načelih naj dejanja govore, kakšna bodita volja in srce. Za slovo, učiteljsko društvo kočevskega okraja: Štefančič.

Višnja gora. Pogumno in neustrašeno naprej tudi v novi 25letnici! Živio! Učiteljsko društvo litijsko.

Vrsko. Presrčne čestitke k srebrnemu jubileju. Za savinjsko učiteljsko društvo: Jakše.

(Konec.)

Iz naše organizacije. Štajersko.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 10. avgusta t. l. ob pol 3. uri popoldne v šoli. Na vzporedu je med drugimi točkami tudi predavanje o kmetijskem pouku v ljudski šoli. Po zborovanju je šolarska prireditev s spevoigro in igro dvidejanjko.

Književnost in umetnost.

Aškerčeva čitanka. Izbrane pesmi Antona Aškerca. Uredil in uvod spisal dr. Ivan Prijatelj. V Pragi. Založila »Svobodna Misel«, 1913. Cena: 1 K in 1 K 60 v. — Dne 10. junija t. l. je bila obletnica Aškerčeve smrti. »Svobodna Misel«, ki ji je bil pokojnik prvak, se ga je spomnila ob tej priliki z izdajo njegovih najbolj značilnih in najlepših pesmi. Lep je tak spomin in potreben za širše kroge, ki bi jim sicer Aškerčevi umotvorili ostali neznan. Urednik dr. Ivan Prijatelj je izbral bisere Aškerčeve poezije, ki jim je na konec priložil še nekatere manj vredne pesmi, hoteč s tem pokazati propadanje Aškerčevega vzleta. V uvodu je dr. Prijatelj spretno analiziral Aškerčeve narodne balade, potem balade in romance, ki jim je